

УДК 341.216.2.,1961/2021”

DOI: 10.12958/2227-2844-2022-4(352)-138-148

Скрипник Олена Миколаївна,
кандидат історичних наук, доцент,
професор кафедри всесвітньої історії
та методик навчання
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини,
м. Умань, Україна.
olena-skrupnik@meta.ua
<https://orcid.org/0000-0003-1904-3468>

РОЛЬ AMNESTY INTERNATIONAL В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

У сучасних міжнародних відносинах все більшу роль відіграють неурядові міжнародні організації, які не дивлячись на те, що здійснюють свою роботу без участі чи посередництва урядових структур, з кожним роком мають все більший вплив у світі. Однією із таких міжнародних організацій, яка об'єднує понад 9 млн осіб, є Amnesty International („Міжнародна амністія”), організація яка бореться за світ, у якому права людини є доступними для всіх без винятку. З початком повномасштабного вторгнення Російської Федерації в Україну дана міжнародна організація заявила про солідарність до українського суспільства та готовність співпрацювати з українським урядом у питаннях правосуддя стосовно російських злочинів в Україні. Тому дослідження історії діяльності Amnesty International є досить актуальним, адже дана міжнародна організація, проголосивши нейтральність під час збройних конфліктів, надає власну інформацію проводячи незалежні розслідування.

Із зростанням ролі Amnesty International у сучасному світі зростає і зацікавленість до історії та діяльності даної міжнародної організації. Серед дослідників слід виокремити публікації Т. Бюхенен (Buchanan, 2002), К. Мідема (Christie Miedema, 2020), А. О. Наумова (2019), Г. Бергштресера (2003).

Метою даної статті є з'ясування історичних процесів становлення та зростання ролі у сучасному світі Amnesty International як неурядової міжнародної організації. Завдання дослідження полягає у з'ясуванні яким чином даній міжнародній організації вдалося здобути таку популярність та вплив у міжнародних відносинах?

Діяльність міжнародної організації Amnesty International спрямована на захист прав людини у різних країнах світу, яка полягає у проведенні власних досліджень та наданні незалежної від урядів країн

інформації про порушення прав людини. Щорічні звіти Amnesty International – це не просто велика кількість списаного паперу, це документ який відбиває моральний стан світу за минулий рік. Він показує, яку роль відіграють права людини, проголошені ООН ще 1948 р. (Бергштрессер, 2003). Адже тема захисту прав людини практично всюди у світі викликає сплеск емоцій, та й політичне значення звіту важко переоцінити. Уряди всіх країн, чи то демократії, авторитарні режими чи диктатури, хоч і дуже не люблять, коли їх згадують у звіті, проте уважно його вивчають.

Права людини – це стрижень, основа міжнародного права. Але про послідовний розвиток міжнародного права як обов'язкової для всіх норми сьогодні важко говорити. Навіть демократичні країни – члени Ради Безпеки ООН, які мають особливу відповідальність за дотримання міжнародного права, свідомо порушують його, наприклад РФ. Це завдає міжнародному праву непоправної шкоди. Складається враження, що вони забули про універсальний принцип: право має спиратися на істину, інакше воно вироджується у свавілля (Amnesty International в Україні).

Саме за принципом захисту прав людини і працює Amnesty International, яка розпочала свою діяльність із Великобританії в 1961 р., коли юрист Пітер Бененсон дізнався про історію двох студентів з Португалії, яких засудили до семи років ув'язнення за тост „За свободу”. Тоді він написав критичну статтю „Забуті в'язні”, яка і розпочала „Кампанію за амністію 1961”. З неї сформувалася основа майбутньої організації, яка за кілька років мала осередки в різних державах світу.

Публікації П. Бененсона та його соратників у рамках цієї кампанії передрукували у газетах інших країн, тому не дивно, що у відповідь надійшли сотні пропозицій щодо допомоги. У тому ж році була опублікована книга П. Бененсона „Переслідування 1961”, в якій розповідалося про кількох в'язнів совісті. Влітку 1961 р. розпочалося видання журналу „Амністія”. Тоді ж П. Бененсон та його односторонні дійшли висновку про необхідність створення постійно діючої організації. „Треба було подумати про створення великої групи, куди увійшли б ентузіасти з усього світу – люди, які прагнуть повсюдного дотримання прав людини”, – писав Бененсон (Buchanan, 2002, р. 575-597). Причому основу своєї діяльності вони бачили у боротьбі з порушеннями не лише у країнах з авторитарними режимами, а й у демократичних державах.

Вже 1961 р. у Великій Британії та ФРН з'явилися перші національні відомства організації. У 1962 р. було проведено три конференції, присвячені проблемам дотримання прав людини в окремих регіонах світу: Азії, Африці та Латинській Америці, соціалістичному таборі та західних державах.

30 вересня 1962 р. нова неурядова організація отримала свою сучасну назву – „Amnesty International” („Міжнародна Амністія”). Невелика група добровольців, яка працювала в штаб-квартирі в Лондоні, вже протягом першого року існування організації розслідувала понад 200

випадків порушень прав людини в різних країнах планети і відправила за кордон чотири делегації, які представляли там інтереси в'язнів совісті. Буквально одразу ж після створення, засновники Amnesty International зібрали та відкрили бібліотеку документів про в'язнів совісті, а також організували мережу місцевих груп, які отримали назву „трійки”. Кожна з груп займалася справами трьох в'язнів, кожен з яких представляв один з основних ідеологічних таборів світу: комуністичний, капіталістичний та табір країн, що розвиваються (Christie Miedema, 2020).

На середину 1960-х рр. у кількох країнах виникли відділення нової організації. Розширювалась і сфера діяльності Amnesty International. Вплив та авторитет нової міжнародної організації на світовій арені неухильно зміцнювалися. У серпні 1964 р. вона набула консультативного статусу при Організації Об'єднаних Націй, і з того часу щорічно надає в комітет ООН з прав людини відомості про кількість політв'язнів в окремих країнах.

У січні 1965 р. Рада Європи а потім ЮНЕСКО надала Amnesty International статус консультанта, це у свою чергу збільшило міжнародний вплив організації та дозволило розпочати проведення повномасштабних кампаній (Amnesty International card scheme newsletter. 1965).

Першою перемогою Amnesty International стало визволення у 1963 р. першого в'язня совісті – українського архієпископа та предстоятеля УГКЦ Йосифа Сліпого, засудженого та відправленого відбувати покарання до Сибіру. Така перемога була край важлива і не лише для українців, а й для самої організації, адже вона стала стартом для подальших безупинних кампаній на підтримку людей, засуджених за їх погляди та переконання (Amnesty International в Україні).

У вересні 1964 р. Пітер Бененсон був обраний президентом Amnesty International. Щоправда, вже через два роки П. Бененсон був змушений залишити посаду через скандал, викликаний публікацією в британській пресі матеріалів, які свідчили про зв'язки правозахисників з урядом Великої Британії. В організації розпочалася найважча криза яка тривала до кінця 1966 р. майже всі її творці виявилися дискредитовані. П. Бененсон повністю відійшов від справ, посаду президента було скасовано. У цих умовах організацію очолив єдиний юрист із засновників, чия репутація не постраждала, – Ерік Бейкер. Проте, не дивлячись на внутрішні проблеми, Amnesty International за три роки допомогла звільнити 329 ув'язнених, відкрила 360 представництв у 14 країнах та розпочала 1367 нових справ (The Amnesty International timeline, p. 5). Загалом за десять років, з 1969 по 1979 рр., кількість її послідовників зросла більш ніж удесятеро, з 15 до 200 тисяч людей.

Зростаючий міжнародний вплив організації дозволив розпочати проведення повномасштабних кампаній, наприклад 1972 р. Amnesty International розпочала свою першу кампанію проти тортур, а 1973 р. організація вперше застосувала новий метод роботи – акцію термінової

допомоги, націлену на оперативну мобілізацію її членів (перша акція була спрямована на захист Луїса Базіліо Россі, бразильського вченого, заарештованого з політичних мотивів) (Amnesty International в Україні).

До сфери діяльності організації увійшли проблеми справедливості судового розгляду та протидії тривалим термінам утримання під вартою без передачі справ до суду. Особливий акцент було зроблено на недопущенні тортур щодо ув'язнених. З метою вплинути на громадську думку і цим чинити тиск на уряд було організовано кампанію „За ліквідацію тортур”. Організація вимагала застосування стандартних правил поводження з ув'язненими та діючих гуманітарних конвенцій, ратифікації двох пактів ООН з прав людини (1976 р.), а також відіграла вирішальну роль у прийнятті Резолюції ООН „Катування та інші жорстокі, нелюдські або такі, що принижують гідність, види поводження та покарання”, яка офіційно засудила тортури та закликала уряди дотримуватися діючих міжнародних інструментів та положень, що забороняють подібну практику (Резолюція Генеральної Асамблеї ООН, A/RES/31/85).

Про зростання впливу Amnesty International на внутрішню політику суверенних держав підтверджує і той факт, що вона відіграла вирішальну роль у відхиленні пропозиції британської Палати громад щодо запровадження смертної кари за вбивство у 1975 р. (The Amnesty International timeline, р. 6).

Світовим визнанням важкої праці Amnesty International стало отримання нею у 1977 р. Нобелівської премії миру „За захист людської гідності від тортур, насильства і розпаду”. Все активніше організація вела боротьбу проти смертної кари, у цьому ж році коли було відновлено смертну кару в США, Amnesty International провела в Стокгольмі конференцію щодо смертної кари, результатом якої стала Стокгольмська декларація про смертну кару і заклик до всіх урядів „негайно і повністю скасувати смертну кару” (The Amnesty International timeline, р. 9).

До початку 1980-х років уряди і соціалістичного блоку, і Заходу, і країн Третього світу стали все частіше критикувати Amnesty International. Зокрема, Радянський Союз звинуватив організацію у шпигунстві, уряд Марокко засудив її як захисника осіб, які порушують закон, а аргентинська влада заборонила поширювати річну доповідь „Міжнародної Амністії” у 1983 р. (Наумов, 2019). У СРСР діяльністю організації взагалі зайнялися на так званому „найвищому рівні”, адже організація все частіше повідомляла про порушення прав і свобод людини в цій країні. Наприклад, організація повідомляла про арешт у Ленінграді приватного викладача івриту Йосипа Бегуна за звинуваченням у антирадянській агітації та пропаганді, про арешт дев'яти радянських німців, тобто громадян НДР, у зв'язку з їхньою еміграційною кампанією. Amnesty International повідомляла про 16 радянських громадян, заарештованих у зв'язку з їх бажанням залишити СРСР. Один з них,

Олександр Максимов, з 1975 р. шукав дозволу на еміграцію з Радянського Союзу, а потім був засуджений у 1980 р. Його засудили до двох років позбавлення волі у виправно-трудоцій колонії суворого режиму за „дармоїдство” (Amnesty International Annual Report 1983). І таких історій було чимало.

Також у 1980-х рр. Amnesty International активно виступала проти законів апартеїду у Південно-Африканській Республіці. Зокрема, у 1986 р. наводила конкретні випадки розстрілу поліцією цивільних осіб під час демонстрацій темношкірого населення, вказуючи на те, що ці дії відбувались в результаті свідомої політики керівництва країни. У березні того ж року Amnesty International закликала уряд роз'яснити обставини, за яких поліція могла застосувати бойові боєприпаси проти демонстрантів після інциденту в Ланзі, поблизу Уйтенхаге, коли поліція застрелила 20 темношкірих людей, а інші отримали поранення, проте такого роз'яснення влада не надала. Також у звіті за 1986 р. зазначалось, що багато темношкірих людей які перебували у в'язниці, зазнавали жорстокого поводження коли були під вартою, а коли були умовно-достроково звільнені змушені були працювати на білих „господарів”. Цю інформацію Amnesty International подала органам ООН, включаючи Спеціальну робочу групу експертів з Південної Африки та Підкомісію із запобігання дискримінації та захисту меншин (Amnesty International Annual Report 1986).

У 1990-х рр. організація проводить кампанію на підтримку створення Міжнародного кримінального суду для притягнення відповідальності тих, хто причетний до геноциду та військових злочинів. Даний суд був створений у 2002 р. (Amnesty International в Україні). Також в цей час під керівництвом нового генерального секретаря П'єра Сані Amnesty International продовжувала розвиватися, звернувши увагу на нові проблеми: позасудові страти, незаконні перекидання людей військовими, спецслужбами та поліцією, політичні вбивства та „зникнення”, становище біженців тощо. Зрозуміло, організація не залишилася осторонь світових подій і була змушена реагувати на порушення прав людини, що відбувались в умовах розростання збройних конфліктів у таких країнах та регіонах, як Перська затока, колишня Югославія, Ангола, Східний Тимор, Руанда, Сомалі.

Водночас, організація активно домагалася визнання загальності прав людини. Наприклад, п'ятдесятиліття Загальної декларації прав людини у 1998 р. ознаменувалося кампанією під назвою „Встань і приєднайся”, під час якої вдалося зібрати 13 мільйонів підписів на підтримку цієї декларації. Адже Декларація визначає права людини, які є основоположними для гідності та розвитку кожної людини. Вони варіюються від економічних прав, таких як право на працю та достатній рівень життя, до політичних прав, таких як свобода переконань, їх вираження та асоціації. Вони включають громадянські права, такі як

рівність перед законом, і соціальні чи культурні права, такі як право на освіту та участь у культурному житті громади. Загальна декларація прав людини проголошує, що всі ці права належать усім людям (Amnesty International Annual Report 1998).

На міжурядовому рівні Amnesty International активно виступала за створення поста Верховного комісара ООН з прав людини, який був заснований у 1993 р.

На початку ХХІ століття Amnesty International сфокусувала свою діяльність на кількох основних напрямках, а саме: боротьба за відміну смертної кари, боротьба за припинення насильства щодо жінок, захист прав людей, які живуть за межею бідності, захист прав біженців та мігрантів, контроль за торгівлею зброєю, припинення тортур та негуманного поводження із затриманими в рамках боротьби з тероризмом.

Організація акцентує увагу на те, що в багатьох країнах продовжується катування та жорстоке поводження і закликає уряди держав вжити заходів для запобігання цих дій. Такі кроки передбачають ініціювання неупереджених, швидких та ефективних розслідувань усіх заяв про катування та притягнення до відповідальності винних у катуванні. Amnesty International запропонувала державам конкретні дії для вирішення даної проблеми, а саме: чітка політика, яка забороняє катування та жорстоке поводження; припинення тримання під вартою без комунікації та надання затриманим доступу до незалежної медичної допомоги, експертизи та юридичної консультації; заборона на законодавчому рівні використання зізнань, отриманих під час катування як доказ у судах; незалежна перевірка місць позбавлення волі; інформування затриманих про їхні права; навчання з прав людини для працівників правоохоронних органів; компенсація жертвам катувань; медичне лікування та реабілітація постраждалих від катувань (Amnesty International Annual Report 2000).

Однією з найгучніших акцій Amnesty International у цей час була її боротьба з діяльністю скандально відомої військової в'язниці на базі ВМС США у Гуантанамо, Куба. Організація чи не першою виступила з вимогою закрити табір Гуантанамо та звільнити в'язнів у тому випадку, якщо їм не висунуть офіційних звинувачень і не передадуть їхні справи на розгляд суду з дотриманням процедур справедливого розгляду. Водночас в організації наголошували, що затриманих не слід повертати до країн, де їм можуть загрожувати тортури, страта та інші серйозні порушення прав людини.

Генеральний секретар організації Айрін Ханн у 2005 р. звітувала, що США продовжують утримувати сотні іноземних ув'язнених без звинувачення або суду у Гуантанамо. Відмова влади США застосувати Женевські конвенції до затриманих та дозволити затриманим доступ до юридичних консультантів чи судів порушила міжнародне право та стандарти і завдала серйозних страждань затриманим та їхнім родинам.

Рішення Верховного суду США у червні про те, що суди США мають юрисдикцію розглядати оскарження законності таких затриманих, здавалося кроком до відновлення верховенства права для затриманих, але адміністрація США намагалася позбутися будь-якого реального рішення (Amnesty International Annual Report 2005). Айрін Ханн порівняла табір Гуантанамо з радянським ГУЛАГом, у відповідь адміністрація президента Дж. Буша-молодшого та газета „Вашингтон Пост” прямо виступили з критикою на адресу МНПО, назвавши її звіт абсурдом (Amnesty International пропонує шведам освободити узників Гуантанамо, 2012). Відносини „Міжнародної Амністії” з найбільшим геополітичним гравцем виявилися серйозно зіпсовані.

У зв'язку з цим доречно відзначити, що сама організація завжди підкреслювала та підкреслює свою аполітичність. Amnesty International офіційно не підтримує та не перебуває в опозиції до жодної з політичних систем чи національних урядів, в ході збройних конфліктів вона категорично не приймає нічий бік і однаково засуджує порушення прав людини, що допускаються будь-якою з протиборчих сил

Сьогодні Amnesty International є найвпливовішою міжнародною неурядовою правозахисною організацією у світі. Вона включає понад 70 національних секцій, понад 7500 афілійованих місцевих груп, понад 9 мільйонів членів, які відслідковують випадки порушення прав людини у 150 країнах. У сучасному цифровому світі організація розробила додаток для мобільного телефону, який діє як персональна „тривожна кнопка” для активістів, які щоденно ризикують бути заарештованими чи затриманими (Amnesty International).

Багаторічною є діяльність Amnesty International і в Україні яка з 1993 р. включає у свій річний звіт інформацію і про нашу державу. В першу чергу засуджувалось існування смертної кари в Україні як виду покарання за п'ять видів злочинів, які пов'язані із застосуванням насильства. Протягом кількох років Amnesty International закликала владу пом'якшити всі смертні вироки та опублікувати вичерпну статистику щодо застосування смертної кари (Amnesty International Annual Report 1993). До речі, скасували в Україні смертну кару у 2000 р. на що позитивно відреагували в організації, і зауважили, що український уряд має усвідомити, що по мірі того, як держава просувається до Європи, повага до прав людини – це необхідна умова для завершення цього процесу.

Перша група Amnesty International в Україні з'явилася 24 березня 1991 р. в м. Дрогобичі Львівської області. Її організував, а пізніше очолив Мирослав Маринович, відомий український правозахисник та в'язень сумління у минулому. Впродовж усього часу своєї діяльності в Україні Amnesty International спрямовувала зусилля на захист конкретних в'язнів сумління в різних країнах світу, захист прав біженців, відстоювання рівності та боротьбу з проявами дискримінації у суспільстві (Amnesty International в Україні).

Amnesty International розслідувала та висвітлювала такі проблеми в Україні як катування та знущання в армії та місцях позбавлення волі, справу Георгія Гонгадзе та інших журналістів, закликаючи Україну припинити практику кримінальних звинувачень щодо журналістів. У 2011 р. Amnesty International вимагала звільнення екс-прем'єрки Юлії Тимошенко з під варті, та зняття з неї усіх звинувачень. Долучилась до розслідування справ „Євромайдану”, окупованого Криму та Сходу України. З початком повномасштабного вторгнення РФ в Україну Amnesty International акцентує увагу світу на проблемі війни в Україні та почала розслідування воєнних злочинів росії в Україні.

Отже, Amnesty International є потужним неурядовим актором сучасної системи глобального управління, з яким змушені рахуватись інші її учасники. Роль цієї міжнародної організації у сфері захисту прав людини сьогодні важко переоцінити. Вона розслідує порушення та зловживання, коли і де б вони не відбувалися, вимагає від урядів та корпорацій, щоб вони виконували свої зобов'язання і поважали міжнародне право. Розповідаючи реальні історії, мобілізує мільйони людей у всьому світі на захист тих, чий права були порушені. Покращує доступ людей до їхніх прав через освіту.

Зважаючи на важливість діяльності цієї організації в Україні, дослідження в цьому напрямку може бути перспективною для подальших наукових розвідок.

Список використаної літератури

- 1. Buchanan T.** „The Truth Will Set You Free”: The Making of Amnesty International. *Journal of Contemporary History*. Vol. 37. № 4 (Oct., 2002). P. 575–597.
- 2. Christie Miedema.** Peter Benenson's „The forgotten prisoners” (1961). *Quellen zur Geschichte der Menschenrechte*. Februar 2020. URL: www.geschichte-menschenrechte.de/the-forgottonprisoners/.
- 3. Наумов А. О.** Роль „Международной Амнистии” в системе глобального управления: история и современность. *Мировая политика*. 2019. № 4. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/rol-mezhdunarodnoy-amnistii-v-sisteme-globalnogo-upravleniya-istoriya-i-sovremennost>.
- 4. Бергштрессер Г.** „AI”: міжнародному праву завдається непоправна шкода. *DW*. 01.06.2003. URL: <https://p.dw.com/p/3hlc>.
- 5. Amnesty International** в Україні. Офіційний сайт. URL: <https://www.amnesty.org.ua/hto-my/>.
- 6. Amnesty International** card scheme newsletter. 1965. June. 4 p. URL: <https://www.amnesty.org/en/documents/nws21/009/1965/en/>.
- 7. The Amnesty International** timeline. 11 p. URL: <http://static.amnesty.org/ai50/ai50-amnesty-international-timeline.pdf>.
- 8. Резолюция** Генеральной Асамблеи ООН A/RES/31/85. 13 декабря 1976 г. URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/306/86/IMG/NR030686.pdf?OpenElement>.
- 9. Amnesty International Annual Report** 1983. January 1, 1983. URL: <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/0001/1983/en/>

10. Amnesty International Annual Report 1986. January 1, 1986. URL: <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/0003/1986/en/>. **11. Amnesty International Annual Report 1998.** June 16, 1998. URL: <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/0001/1998/en/>. **12. Amnesty International Annual Report 2000.** June 13, 2000. URL: <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/0001/2000/en/>. **13. Amnesty International Annual Report 2005.** May 24, 2005. URL: <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/0001/2005/en/>. **14. Amnesty International** предложила шведам освободить узников Гуантанамо. *LB.ua*. 16.02.2012. URL: https://lb.ua/world/2012/02/16/137006_amnesty_international_predlozhila.html. **15. Amnesty International.** Офіційний сайт. URL: <https://www.amnesty.org/en/who-we-are/>. **16. Amnesty International Annual Report 1993.** January 1, 1993. URL: <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/0001/1993/en/>.

References

1. Buchanan, T. (2002). „The Truth Will Set You Free”: The Making of Amnesty International. *Journal of Contemporary History*, 37, 4, 575-597.

2. Christie, Miedema. (2020). Peter Benenson’s „The forgotten prisoners” (1961). *Quellen zur Geschichte der Menschenrechte*. Retrieved from: www.geschichte-menschenrechte.de/the-forgottonprisoners/.

3. Naumov, A. O. (2019). Rol „Mezhdunarodnoy Amnistii” v sisteme global’nogo upravleniya: istoriya i sovremennost [The Role of Amnesty International in the system of global governance: history and modernity]. *Mirovaya politika – Global politics*, 4. Retrieved from: <https://cyberleninka.ru/article/n/rol-mezhdunarodnoy-amnistii-v-sisteme-globalnogo-upravleniya-istoriya-i-sovremennost> [in Russian].

4. Berhshtresser, H. (2003). „AI”: mizhnarodnomu pravu zavdayet’sya nepopravna shkoda [„AI”: irreparable damage to international law]. *DW*. Retrieved from: <https://p.dw.com/p/3hlc> [in Ukrainian].

5. Amnesty International v Ukraini [Amnesty International in Ukraine]. Retrieved from <https://www.amnesty.org.ua/hto-my/> [in Ukrainian].

6. Amnesty International card scheme newsletter. (1965). Retrieved from: <https://www.amnesty.org/en/documents/nws21/009/1965/en/>.

7. The Amnesty International timeline. Retrieved from <http://static.amnesty.org/ai50/ai50-amnesty-international-timeline.pdf>.

8. Rezolyutsiya Generalnoy Asamblei OON [UN General Assembly Resolution]. A/RES/31/85. Retrieved from <https://documents-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/306/86/IMG/NR030686.pdf?OpenElement> [in Russian].

9. Amnesty International Annual Report 1983. Retrieved from <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/0001/1983/en/>.

10. Amnesty International Annual Report 1986. Retrieved from <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/0003/1986/en/>.

11. Amnesty International Annual Report 1998. Retrieved from <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/0001/1998/en/>.

12. Amnesty

International Annual Report 2000. Retrieved from <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/0001/2000/en/>. **13. Amnesty International Annual Report 2005.** Retrieved from <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/0001/2005/en/>. **14. Amnesty International predlozhila shvedam osvobodit' uznikov Guantanamo [Amnesty International invited the swedes to release the prisoners of Guantanamo].** (2012). *LB.ua*. Retrieved from https://lb.ua/world/2012/02/16/137006_amnesty_international_predlozhila.html [in Russian]. **15. Amnesty International.** Retrieved from <https://www.amnesty.org/en/who-we-are/>. **16. Amnesty International Annual Report 1993.** Retrieved from <https://www.amnesty.org/en/documents/pol10/0001/1993/en/>.

Скрипник О. М. Роль Amnesty International в системі міжнародних відносин

У статті розглядається історія створення міжнародної правозахисної організації Amnesty International, яка з моменту свого заснування веде постійну роботу по всьому світу, спрямовану на припинення порушень прав людини. Охарактеризовано діяльність даної міжнародної організації від моменту заснування до сьогодення. Висвітлено боротьбу Amnesty International з таких питань як відміна смертної кари, захист сексуальних прав, боротьба з дискримінацією до захисту прав мігрантів та біженців, боротьба з апартеїдом, захист від тортур та ін. Аналізується роль міжнародної неурядової організації Amnesty International у системі глобального управління від її створення до сучасного періоду. Зроблено акцент на діяльності даної міжнародної організації в Україні. Автор робить висновок, що, незважаючи на суперечливий характер діяльності, дана міжнародна організація відіграла і відіграє важливу роль у світовій політиці. Нині вона є однією з найвідоміших і найвпливовіших неурядових організацій у світі.

Ключові слова: Amnesty International, міжнародна організація, „Міжнародна амністія”, права людини, неурядова організація.

Skrypnyk O. The role of the Amnesty International in the system of international relations

The article examines the history of the international human rights organization Amnesty International, which since its inception has been constantly working around the world to stop human rights violations. The activity of this international organization from the moment of its foundation to the present is described. The covered Amnesty International's fight against the abolition of the death penalty, protection of sexual rights, fight against discrimination to protect the rights of migrants and refugees, fight against apartheid, protection from torture, etc. The role of the international non-governmental organization Amnesty International in the system of global governance from its creation to the present period is analyzed. Emphasis is

placed on the activities of this international organization in Ukraine. Amnesty International has investigated and covered issues in Ukraine such as torture and ill-treatment in the army and prisons, the case of Georgy Gongadze and other journalists, and called on Ukraine to end criminal charges against journalists. With the beginning of the full-scale Russian invasion of Ukraine, Amnesty International has focused the world's attention on the problem of the war in Ukraine.

The author concludes that, despite the contradictory nature of its activities, this international organization has played and continues to play an important role in world politics. Today, it is one of the most famous and influential non-governmental organizations in the world. It investigates violations and abuses whenever and wherever, and requires governments and corporations to comply with their obligations and respect international law.

Key words: Amnesty International, international organization, Amnesty International, human rights, non-governmental organization.

Стаття надійшла до редакції 16.05.2022 р.

Прийнято до друку 25.05.2022 р.

Рецензент – д. і. н., проф. Набока О. В.